

Dato: 27. august 2026

Side 1 af 30

Til: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Nyropsgade 30, 1780 København V

Kvaelstof-klima@sgav.dk

J.nr. 2026-20459

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000

E info@lf.dk

W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar til udkast til bekendtgørelse om udledningsbaseret markregulering for 2027, bekendtgørelse om udlednings- og gødningsregnskab mv. for 2027 og bekendtgørelse om virksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag

Landbrug & Fødevarer (L&F) fremsender hermed et samlet høringssvar på de tre bekendtgørelser:

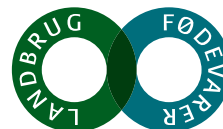
- Bekendtgørelse om udledningsbaseret markregulering 2027
- Bekendtgørelse om udlednings- og gødningsregnskab mv. for 2027
- Bekendtgørelse om virksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag

Herunder generelle bemærkninger, som er gældende for alle bekendtgørelserne.

Indhold

Generelle bemærkninger.....	3
Usikkerheder, fejl og mangler i det faglige grundlag.....	3
Retssikkerhed, klarhed og ikrafttræden.....	4
Modelbaseret regulering og adgang til kontrol af beregninger	4
Administrative byrder og proportionalitet	5
Arealoverdragelser, forpagtning og udledningskvoter	6
Sanktioner og mulighed for korrektion	6
Satellitkontrol.....	6
Etablering af vintersæd efter efterafgrøder.....	7
Den nye regulerings betydning for opfyldelse af krav om arbejdskraftbehov i CAP-ordninger	7
Bekendtgørelse om udledningsbaseret markregulering 2027	8
Fleksibilitet og virkemidler	8
Regler for opsparing og anvendelse af uudnyttet udledningskvote og efterafgrødebank	8
Mulighed for optimal anvendelse af kvælstofreducerende virkemidler.....	8
Etablering af vintersæd efter efterafgrøder	9
Nye begrænsninger for anvendelse af græsudlæg som efterafgrøder	9
Mulige aktiviteter efter kvælstoffikserende efterafgrødeblandinger (§ 45)	10
Basisudvaskningsgrænsen	10
Korrektionsadgang ved fejl i data og modelgrundlag	10
Udledningskvoten og udledningen Sanktionsbestemmelse med proportionalitetskriterier	11
Bindende adgang til forhåndsregning	11
Præcisering af regler om arealoverdragelse og forpagtning.....	11
Udledningskvoteareal (bilag 1).....	11
Uklart om bedrifter under 10 ha basisudvaskningsareal er omfattet af udledningskvoten (§2 og §3)	11
Betingelser for braklagte arealer	12
Specifikke kommentarer til bekendtgørelsesudkastet:	12
Bekendtgørelse om udlednings- og gødningsregnskab mv. for 2027	20
Specifikke kommentarer til bekendtgørelsesudkastet:	22
Bekendtgørelse om virksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag	28
Dyrkningsrelaterede tiltag.....	28
Jordbearbejdning forud for frøgræs og kløverfrø	28
Specifikke kommentarer til bekendtgørelsesudkastet:	28

Generelle bemærkninger

De fremsendte udkast indebærer en grundlæggende omlægning af den hidtidige kvælstof- og gødningsregulering. Reguleringen bevæger sig fra en model, der i vidt omfang har været baseret på kvælstofnormer og arealkrav til efterafgrøder, til en udledningsbaseret og markspecifik regulering, hvor den enkelte landmands retsstilling afhænger af beregninger, kortdata, indberetninger og efterfølgende kontrol.

L&F finder, at en mere målrettet regulering principielt kan være hensigtsmæssig, hvis den giver reel fleksibilitet, målretter miljøindsatsen og samtidig sikrer forudsigelige og stabile rammevilkår for landbrugsproduktionen. Det forudsætter imidlertid, at de pligter, som pålægges virksomhederne, er fastsat med den nødvendige klarhed, og at væsentlige retlige konsekvenser ikke i praksis overlades til administrative beregningsmodeller, efterfølgende vejledning eller ikke-offentliggjorte datagrundlag. Jo mere indgribende en regulering er for den enkelte virksomhed, desto klarere må hjemmel, kriterier og retsvirkninger være.

Efter L&Fs vurdering rejser høringsudkastene navnlig problemstillinger om retssikkerhed, modelgenemsigtighed, administrative byrder, overgangsregler, sanktioner, arealoverdragelser, kvotehåndtering og lokale miljømæssige konsekvenser. Disse forhold er ikke alene praktiske implementeringsproblemer, men retlige spørgsmål, der har betydning for virksomhedernes mulighed for at kende deres pligter, disponere i tillid til gældende regler og anfægte fejl eller urimelige afgørelser. De bør derfor håndteres i selve bekendtgørelserne eller i entydigt hjemlede og rettidigt offentliggjorte regler, før reguleringen træder i kraft. Dertil er der tale om komplekst materiale med en relativ kort høringsfrist over en sommerferieperiode, hvilket komplicerer processen ift. at lave et dybdegående bidrag. Derfor tillader L&F sig at eftersende bemærkninger, hvis det bliver nødvendigt.

Desuden skal det tilføjes, at bekendtgørelserne generelt fremstår ufærdige. Det drejer sig bl.a. om henvisninger til love, bekendtgørelser, paragraffer og tabeller, som flere steder ikke stemmer overens i udkastet til bekendtgørelserne.

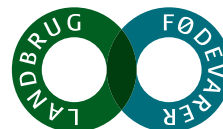
Usikkerheder, fejl og mangler i det faglige grundlag

L&F finder det stærkt bekymrende, at den nye regulering får direkte betydning for den enkelte virksomheds kvælstoftildeling, afgrødevalg og økonomi, samtidig med at væsentlige dele af det faglige grundlag er præget af betydelige usikkerheder. Reguleringen baseres i vidt omfang på beregningsmodeller og kortlag, som flere steder fortsat er under udvikling, og hvor både datagrundlag, modelantagelser og resultater løbende justeres.

L&F bemærker, at der fortsat er markante udfordringer ved både retentionskortet og NUAR-beregningen. For retentionskortet er der blandt andet betydelige lokale usikkerheder og ingen muligheder for at validere resultaterne på markniveau. Tilsvarende er der væsentlige usikkerheder og mangler i data- og forsøgsgrundlaget for beregningen af kvælstofudvaskning for en række afgrøder og sædskifter, ligesom der fortsat mangler data for flere specialafgrøder og produktionssystemer.

L&F finder det problematisk, at reguleringen implementeres, før disse forhold er fuldt afdækket, og før der er etableret tilstrækkelige muligheder for at korrigere fejl og uhensigtsmæssigheder i det faglige grundlag. Når modelberegninger får direkte betydning for den enkelte landmands regulering, er det afgørende, at fagligheden er robust, gennemsigtig og kan efterprøves.

L&F opfordrer derfor til, at der løbende sker en styrkelse af det faglige grundlag, herunder gennem forbedrede data, opdatering af modellerne, større gennemsigthed om beregningsforudsætninger

samt reelle muligheder for at få korrigeret fejl i de data og beregninger, som reguleringen baseres på.

Retssikkerhed, klarhed og ikrafttræden

Landbrug & Fødevarer finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at flere væsentlige elementer i reguleringen endnu ikke er endeligt afklaret eller oplyst samt, at der ikke er redegjort for konsekvenserne af disse elementer. Det gælder bl.a. detaljer om opsparing, herunder regler for overførsel af efterafgrødebank og overførsel af udledningskvoter, regler for arealer uden for basisudvaskningsgrænsen, kompensation, herunder satser, kriterier og modtagere, samt den praktiske anvendelse af beregningsgrundlag og kortdata. Når manglende overholdelse kan udløse både økonomiske, driftsmæssige og eventuelt strafsanktionerede konsekvenser, må de relevante pligter og beregningsforudsætninger være formuleret med en sådan præcision, at den enkelte virksomhed på forhånd kan fastslå, hvad der kræves for at overholde reglerne.

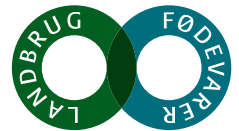
Med bekendtgørelserne foreslås reglerne at træde i kraft 1. januar 2027, Udover en unødigt bureaukratisk tilpasning har det samtidig den væsentlige konsekvens - og i modstrid til det aftalte i treparts-aftalen - at reguleringsstarten fremrykkes fra 2027 til efter høst 2026. Det gælder bl.a. valg af afgrøder, forpagtning, gødningsindkøb, aftaler om gødningsafsætning, investeringer i virkemidler og indgåelse af jord og driftsaftaler samt aftaler om kvoteoverdragelse. Det følger af almindelige retssikkerhedshensyn, at bindende forudsætninger, kortgrundlag, beregningsparametre og vejledninger skal foreligge i så god tid, at virksomhederne reelt kan indrette sig efter reglerne.

Høringsmaterialet angiver, at den nuværende regulering for planperioden 1. august 2026 til 31. juli 2027 og den nye kalenderårsbaserede regulering for 2027 vil finde anvendelse sideløbende i en overgangsperiode. Dermed skal bedrifterne i 2027 overholde to særskilte reguleringer, hvor det ikke nødvendigvis er den samme planlægning af markdriften, der er optimale under de to reguleringer på et tidspunkt hvor centrale dele af grundlaget for den nye regulering ikke er udmeldt endnu. Overgangen vil derfor, udover grundlæggende spørgsmål til retssikkerhed, også påføre erhvervet unødige administrative meromkostninger, og umuliggør landmandens og konsulentsystemets udarbejdelse af optimale markeplaner. Det bemærkes, at Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) ifm. høringen oplyser, at "overlappende planperioder" er vurderet mest hensigtsmæssig i forhold til regelkompleksitet og landbrugers kendskab til eksisterende regler. Denne fulde vurdering bør tilgå høringen, herunder vurderingen af alternative løsningsmodeller, fx halv planperiode. Vurderingen af alternative modeller bør også indgå i vurderingen af de administrative omkostninger for erhvervet, jf. høringsmaterialets bilag 4.

Ifølge landbrugeres retssikkerhed opfordrer L&F som minimum til, at der fastsættes klare overgangsregler for 2027, herunder regler om håndtering af overlap mellem gammel og ny planperiode, fejl i myndighedsdata, forsinkelser i digitale systemer og tilfælde, hvor landmanden ikke har haft en reel mulighed for at indrette sig efter de endelige regler. Overgangsreglerne bør have bindende karakter og ikke alene fremgå af vejledning, da de har direkte betydning for virksomhedernes retsstilling og risiko for sanktioner.

Modelbaseret regulering og adgang til kontrol af beregninger

Den foreslåede regulering bygger i vidt omfang på beregnet udvaskning og udledning. L&F finder, at dette stiller skærpede krav til gennemsigtighed og kontradiktion. Den enkelte virksomhed skal kunne forstå, efterprøve og forudse konsekvenserne af sin markplan, gødningsanvendelse og anvendelse af virkemidler. Hvis en beregningsmodel reelt bliver bestemmende for, om en virksomhed overholder lovgivningen, må modellen og dens afgørende forudsætninger være tilstrækkeligt tilgængelige til, at virksomheden kan kontrollere resultatet og gøre indsigelse mod fejl.

Det bør sikres, at udvaskningsberegneren er tilgængelig i en form, der giver mulighed for forhånds-beregninger på bedrifts- og markniveau. Der bør samtidig være fuld klarhed om de anvendte kortdata, standardforudsætninger og beregningsparametre, herunder jordbund, afstrømning og retention. Det bør fremgå udtrykkeligt, hvilke oplysninger der er bindende, hvilke oplysninger der kan korrigeres, og hvilke dokumentationskrav der gælder for landmanden ved uenighed om datagrundlaget.

L&F finder desuden, at der bør etableres en enkel og effektiv adgang til korrektion, hvis myndigheds-data eller modelgrundlag ikke afspejler de konkrete forhold på bedriften. Det bør ikke være landmanden alene, der bærer risikoen for fejl i offentlige data eller for uigennemsigtige beregningsforudsætninger. I modsat fald vil der ske en u hensigtsmæssig forskydning af bevis- og datarisikoen fra myndighederne til den regulerede virksomhed, selv om det er myndighederne, der har valgt og administrerer modellen som reguleringsgrundlag.

Administrative byrder og proportionalitet

Af regeringsgrundlaget fremgår det klart, at et styrket erhvervsliv i Danmark forudsætter en regelforenklung og byrdereduktion for danske virksomheder. L&F finder, at bekendtgørelsens udkast særligt, når det kommer til nye krav til indberetninger og dokumentation, strider direkte mod regeringens intentioner og L&F mener ikke, at man i tilstrækkeligt omfang har tænkt alternative og mindre byrdefulde tilgange igennem.

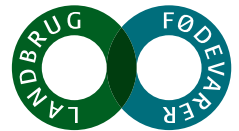
Udkast til bekendtgørelserne indebærer betydelige administrative byrder for landbruget. Særligt kravene om markniveauindberetning af gødningstyper, produktoplysninger, datoer, kvælstof- og fosformængder, virkemidler, vinterplantedække, arealoverdragelser, indtegning af stalde og lageropgørelser vil kræve omfattende rådgivning, dokumentation og digitale systemtilpasninger.

L&F finder, at proportionaliteten af disse byrder bør vurderes mere indgående, herunder for mindre bedrifter, økologiske bedrifter, bedrifter med specialafgrøder og virksomheder med komplekse husdyr- og gødningsstrømme. Efter proportionalitetsprincippet bør administrative krav ikke gå videre end nødvendigt for at opnå det tilsigtede miljøformål, og der bør foretages en konkret afvejning af miljøgevinst, omkostninger, kontrolbehov og risikoen for fejl. Der bør derfor indføres forenklede indberetningsspor, bagatelgrænser og standardiserede løsninger, hvor det er miljømæssigt forsvarligt. Der bør desuden redegøres for alternative administrationsmodeller, herunder indberetningssport, anvendelse af registerdata, samkøring af oplysninger og anvendelse af teknologiske muligheder ud fra en afvejning af miljøeffekt og medførte administrative byrder. Der bør udarbejdes en særskilt opgørelse af de administrative byrder forbundet med de ekstra indberetningskrav.

L&F opfordrer desuden til, at der laves en analyse af om oplysninger kan hentes andre steder fra for at lette erhvervets byrder. Fx kan oplysninger om bedriftens placering hentes fra CHR registeret og oplysninger om anvendt miljøteknologi fra husdyrgodkendelse.dk

Konsulentsystemet bliver presset til det yderste med planlægning og indberetning. Særligt kravet om indberetning af gødningsanvendelse i perioden 1. januar – 31. juli inden 10. september 2027 er ikke mulig i praksis og skaber en urimelig tidshorizont. Det skyldes, at de nødvendige oplysninger ikke er til rådighed på det pågældende tidspunkt, og derfor kan landmænd og konsulenter ikke nå det. Foreslåede indberetninger, der ikke har ophæng i behov sfa. kontrolbehov ifm. dokumentation til den nye kvælstofregulering og dermed disse bekendtgørelser, bør udskydes, f.eks. indtegning af staldanlæg og indberetning af produktionsareal.

Efter de nuværende regler har landmænd og rådgivere op til otte måneder til at udarbejde og indberette gødningsregnskabet. Med den nye regulering reduceres perioden reelt til tre måneder.

Samtidig indføres der et nyt og mere komplekst regelsæt, mens der fortsat skal udarbejdes gødningsregnskab for planperioden 2026/2027. Overgangsåret vil derfor medføre et ekstraordinært arbejdspress for både landmænd og konsulenter frem mod fristen 31. marts 2028. Der bør i den nye regulering fortsat være en frist på 8 måneder for, at planteavlskonsulenterne kan nå at overholde og sætte sig ind i regelsættet.

Arealoverdragelser, forpagtning og udledningskvoter

Reglerne om overdragelse af arealer og udledningskvoter rejser væsentlige praktiske og civilretlige spørgsmål. Det bør tydeliggøres, hvordan ansvar og rettigheder fordeles ved køb, salg, bortforpagtning, forpagtning, jordbytte og midlertidige overdragelser, herunder hvor udledningskvote ikke automatisk følger arealet. Uden en klar regulering kan der opstå usikkerhed om, hvem der bærer risikoen for en overskridelse, hvem der har dispositionsretten over kvoten, og hvordan allerede indgåede aftaler påvirkes.

L&F opfordrer til, at bekendtgørelserne eller den tilhørende vejledning klart beskriver den offentlig-retlige og civilretlige status for udledningskvoter, herunder betydningen ved virksomhedsoverdragelser, konkurs, finansiering og kontraktforhold. Hvis udledningskvoten får karakter af en økonomisk værdifuld og omsættelig rettighed, bør dette afspejles i en tydelig retlig ramme. Det bør bl.a. afklares, om kvoter kan overdrages uafhængigt af arealer, om de kan indgå i pant eller sikkerhedsstillelse, og hvordan myndighederne vil behandle tvister mellem private parter.

Sanktioner og mulighed for korrektion

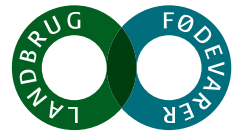
L&F finder, at sanktioner ved overskridelse af udledningskvote eller basisudvaskningsgrænse skal være proportionale, forudsigelige og differentierede. Det bør navnlig sikres, at sanktioner ikke rammer uforholdsmæssigt hårdt i tilfælde, hvor en overskridelse skyldes vejrlig, mislykkede virkemidler, fejl i indberetningssystemer, fejl i myndighedsdata eller forhold uden for landmandens kontrol. Hvis samme forhold både kan føre til bøde, nedskrivning af fremtidig udledningsmulighed og økonomisk tab, bør der foretages en særskilt vurdering af, om den samlede retsfølge står i rimeligt forhold til overtrædelsens karakter og skyldgrad.

Der bør indføres en udtrykkelig administrativ korrektions- og dispensationsadgang, herunder en force majeure-lignende mekanisme, der kan anvendes ved ekstraordinære forhold uden at svække miljøbeskyttelsen. En sådan mekanisme er nødvendig for at sikre proportionalitet og rimelighed i en regulering, der i høj grad afhænger af modelberegninger og biologiske forhold. Det bør samtidig præciseres, hvilke kriterier myndighederne skal lægge vægt på, så afgørelser om dispensation og korrektion ikke bliver uforudsigelige eller forskelsbehandlende.

Satellitkontrol

Som det også fremgår af det fremsatte lovforslag til Lov om bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser m.v. i land- og skovbruget (gødskningsloven), så er det forventningen, at satellit-baseret kontrol vil kunne anvendes i større omfang og på sigt erstatte store dele af den fysiske kontrol. Der fremgår ikke mere konkrete anvisninger til, hvordan satellitkontrol tænkes anvendt i de tre bekendtgørelser, der nu er i høring.

L&F bakker generelt op om at udnytte mulighederne i den teknologiske udvikling, men det kræver, at dette også skaber en mere enkel regulering, mere vejledning frem for kontrol og sanktioner, omkostningsbesparelser for landmændene og at retssikkerheden er i orden. Da satellitkontrollen reelt medfører en bevægelse fra stikprøvekontrol til en 100 pct. kontrol er erfaringen, at erhvervets omkostninger i forbindelse med kontrollen samlet set stiger, da der bruges rigtig mange ressourcer og konsulenttimer på at indsende dokumentation til forvaltningsmyndigheden. Derudover risikeres der en

situation, hvor ansøgeren reelt har omvendt bevisbyrde. Dette er en situation som er vigtigt at undgå. Derfor mener L&F, at der kun skal indføres satellitbaseret kontrol på områder, hvor det tydeligt kan dokumenteres, at erhvervets omkostninger nedbringes, og der samtidig gives flere muligheder for at reglerne bliver enklere og mere effektive, suppleret med mere vejledning, frem for sanktioner.

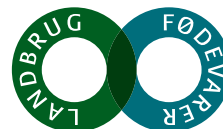
Etablering af vintersæd efter efterafgrøder

Muligheden for at etablere vintersæd efter efterafgrøder er afgørende for at begrænse de økonomiske konsekvenser af den nye regulering. Uden denne mulighed vil mange bedrifter blive påført betydelige udbyttetab og højere tilpasningsomkostninger. L&F finder derfor, at efterafgrøder fortsat bør kunne kombineres med efterfølgende vintersæd

Den nye regulerings betydning for opfyldelse af krav om arbejdskraftbehov i CAP-ordninger

Under de to ordninger der giver henholdsvis etableringsstøtte til unge landbrugere og støtte til investering i miljø- og klimateknologi, stilles der krav om, at støttemodtagerne skal opfylde et arbejdskraftbehov (min. 830 timer eller min. 1.665 timer) i hele opretholdelsesperioden (typisk 3 år). Arbejdskraftbehovet opgøres blandt andet på baggrund af, hvilke afgrøder der bliver dyrket, og det er f.eks. meget lavt for arealer der braklægges. Fremadrettet kan den nye kvælstofregulering mange steder medføre, at det vil være nødvendigt at udlægge væsentligt flere græs- og brakarealer end tidligere for at overholde udledningskvoten. L&F er derfor meget bekymret for, at den nye kvælstofregulering kan give problemer med opfyldelse af arbejdskraftbehovet. Det gælder både for allerede eksisterende tilsagn, hvor kravet skal overholdes i opretholdelsesperioden, samt at det gør det sværere at opfylde kriterierne for at søge i kommende ansøgningsrunder for både etableringsstøtte og miljø- og klimateknologi.

L&F mener derfor, der skal findes en løsning, så det sikres, at landmænd ikke mister deres tilsagn om tilskud, hvis arbejdskraftsbehovet ikke kan overholdes i opretholdelsesperioden som følge af de nye skærpede krav i kvælstofreguleringen. Derudover skal der ses på, hvordan denne problemstilling håndteres bedst muligt i forhold til fremtidige ansøgningsrunder for de to ordninger.

Bekendtgørelse om udledningsbaseret markregulering 2027

Fleksibilitet og virkemidler

Regler for opsparring og anvendelse af uudnyttet udledningskvote og efterafgrødebank

Den udledningsbaserede reguleringsmodel bygger på den grundlæggende forudsætning, at kvælstofudledningen fra den enkelte bedrift varierer naturligt mellem år som følge af blandt andet vejrforhold, sædskifte, afgrødevalg og øvrige driftsmæssige forhold. Behovet for fleksibilitet er derfor ikke et særhensyn derimod en integreret forudsætning for, at modellen kan fungere i praksis. Den nuværende efterafgrødebank er netop etableret for at håndtere disse naturlige udsving ved at give landmanden mulighed for at gennemføre en ekstra indsats i et år og anvende denne indsats i et senere år, hvor behovet er større.

L&F finder det derfor problematisk, at bekendtgørelsesudkastet lægger op til en væsentlig begrænsning af fleksibiliteten ved overgangen til den nye model. Den foreslåede overførsel af efterafgrøder fra efterafgrødebanken til den nye udledningskvoteopsparing er meget begrænset, og langt størstedelen af den eksisterende opsparring risikerer at miste sin værdi. Derudover er det ikke dokumenteret, hvilke konsekvenser modellen har for den enkelte bedrift, hvilke bedrifter der reelt vil få gavn af ordningen, eller hvilken værdi der forventes at gå tabt som følge af den foreslåede afvikling af efterafgrødebanken.

L&F bemærker desuden, at bekendtgørelsesudkastet indfører en fast udløbsperiode for opsparede udledningskvoter. En sådan løsning passer dårligt til landbrugsproduktionens biologiske og driftsmæssige virkelighed. Når opsparringen udløber efter en fast periode, er der risiko for, at bedriften mister værdien af opsparede kvoter, før der opstår et reelt behov for at anvende dem. Dette gælder særligt for bedrifter med længere sædskifterotationer eller større variation i udledningen mellem år. L&F finder det uklart, hvorfor der ikke er valgt en model med rullende udløb, som i højere grad ville understøtte reguleringens formål om fleksibilitet mellem år.

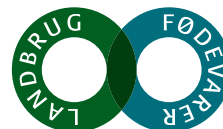
Det er også et væsentligt problem, at de konkrete regler for overførsel mellem opsparingsperioder samt konvertering og anvendelse af den eksisterende efterafgrødebank endnu ikke foreligger, men først forventes sendt i en senere, supplerende høring. Dermed skal erhvervet forholde sig til en reguleringsmodel, hvor centrale elementer af fleksibilitetsmekanismen endnu ikke er kendt.

L&F vurderer derfor, at der reelt set ikke vil være nogen nævneværdig fleksibilitet i 2027. Bedrifterne har endnu ikke haft mulighed for at opspare udledningskvoter, og den meget begrænsede overførsel fra den eksisterende efterafgrødebank kan ikke forventes at dække behovet for fleksibilitet i overgangsåret og overførslen sker alt for sent ift. anvendelse i 2027. Konsekvensen er, at 2027 bliver det år, hvor behovet for fleksibilitet er størst, mens den faktiske adgang til fleksibilitet er mindst.

L&F opfordrer derfor til, at fleksibiliteten i 2027 styrkes væsentligt, at en større del af efterafgrødebanken kan videreføres til den nye regulering, og at de endelige regler fremlægges og konsekvensvurderes, før ordningen implementeres.

Mulighed for optimal anvendelse af kvælstofreducerende virkemidler

Det er afgørende, at landmændene bibringes de bedst mulige faglige betingelser for at anvende kvælstofreducerende virkemidler. Det er f.eks. afgørende, at der som indstillet af Aarhus Universitet (AU) bliver mulighed for, at effekten af efterafgrøder på udvaskningen kan fastsættes differentieret i forhold til etableringstidspunkt for alle typer efterafgrøder og afgrøder. Vilkår for at anvende

mellemafgrøder skal udvides til forårsudlæg af græs i dæksæd. Det har også høj prioritet i økologisk jordbrug. Det bør tilsvarende etableres mulighed for etablering af vintersæd efter efterafgrøder.

L&F finder, at der allerede fra reguleringsåret 2027 bør etableres mulighed for udbyttekorrektion, således, at bedrifter med dokumenterede udbytter over normudbyttet kan få dette afspejlet i reguleringen. En sådan løsning vil kunne bygge videre på principperne fra det nuværende normsystem og vil bidrage til en mere retvisende regulering, indtil der foreligger en ny udvaskningsmodel, hvor udbytte og kvælstofbalance er integrerede parametre.

Etablering af vintersæd efter efterafgrøder

L&F finder, at reglerne bør ændres, så efterafgrøder kan efterfølges af vintersæd. Muligheden har stor betydning for både sædskifte, afgrødevalg og bedrifternes økonomi. Hvis efterafgrøder alene kan anvendes på bekostning af efterfølgende vintersæd, vil det i mange tilfælde medføre betydelige udbyttetab og væsentligt højere tilpasningsomkostninger for landmanden.

L&F bemærker samtidig, at muligheden for etablering af vintersæd efter efterafgrøder er blandt de forhold, som i det faglige arbejde bag den nye regulering er identificeret som et væsentligt forbedringspunkt. Der er blandt andet peget på behovet for at muliggøre vintersæd efter efterafgrøder og i højere grad at indregne effekten af forskellige destruktions tidspunkter for efterafgrøder.

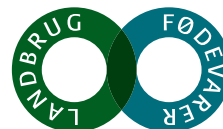
De nuværende regler begrænser anvendelsen af efterafgrøder som virkemiddel unødigt og reducerer samtidig landmandens muligheder for at vælge de fagligt og økonomisk mest hensigtsmæssige sædskifter. Dette gælder særligt i områder med høje reguleringskrav, hvor efterafgrøder forventes at spille en central rolle i opfyldelsen af udledningskravene.

L&F opfordrer derfor til, at reglerne i §§ 36, 37, 43, 45 og 48 gennemgås og tilpasses med henblik på at gøre det muligt at etablere vintersæd efter efterafgrøder. Samtidig bør reglerne i højere grad afspejle de dokumenterede effekter af forskellige etablerings- og destruktions tidspunkter for efterafgrøder.

Nye begrænsninger for anvendelse af græsudlæg som efterafgrøder

Det fremgår af § 34, at efterafgrøder sået som udlæg i hhv. majs og korn skal være etableret (herved forstået at hovedafgrøden skal være høstet) senest den 12. oktober og den 20. august, ellers vil efterafgrøden ikke få effekt i kvælstof- og udledningsregnskabet.

L&F mener, at dette er en meget stor udfordring, som særligt vil ramme i de egne af landet, hvor der i forvejen er stor risiko for sen høst, og man af samme årsag ofte anvender græsudlæg i en hovedafgrøde frem for at så efterafgrøden efter høst, eller sår efterafgrøden ud i hovedafgrøden inden høst. For L&F er det derfor meget vigtigt, at udlæggene kan tælle med, også selvom hovedafgrøden først er høstet efter de nævnte datoer. Det skal være muligt at etablere efterafgrøder med denne metode på lige fod med andre metoder. Dvs. at efterafgrøder i etableret i korn skal kunne tælle med så længe høst tidspunktet er inden 7. september (efter samme trappe som skitseret i § 37 og § 38 i bekendtgørelsesudkastet). L&F undrer sig over hvilke hensyn der ligger til grund for begrænsningerne. SGAV bør i den forbindelse redegøre for hensynet til begrænsningerne samt hvilke alternative administrativmodeller, der kan sikre den en korrekt indregning af den differentierede effekt af græsudlæg.

Mulige aktiviteter efter kvælstoffikserende efterafgrødeblandinger (§ 45)

L&F mener det skal være muligt, at arealer med kvælstoffikserende efterafgrødeblandinger kan efterfølges af brak parallelt med bestemmelsen i § 36, stk. 2 for så vidt angår arealer med ikke-kvælstoffikserende efterafgrøder.

Basisudvaskningsgrænsen

Det fremstår uklart, hvordan arealer, der ikke indgår i basisudvaskningsgrænsearealet, skal reguleres fremadrettet. Det gælder bl.a. visse græsarealer, roearealer, lukkede systemer, væksthuse og skovdriftsarealer. For landmænd med sådanne arealer skaber dette betydelig usikkerhed om fremtidige driftsvilkår, gødningsanvendelse og investeringsbeslutninger.

Der bør indsættes udtrykkelige regler om behandlingen af arealer, der ikke indgår i basisudvaskningsgrænsearealet. Reglerne bør som minimum afklare, hvilke arealtyper der er omfattet, hvilke gødnings- og indberetningskrav der gælder, og hvordan arealerne indgår i udledningskvoten og øvrige miljømæssige vurderinger. Forslaget knytter sig navnlig til §§ 15-20 i udkast til bekendtgørelse om udledningsbaseret markregulering om basisudvaskningsgrænsen, basisudvaskningsgrænsearealet og beregning af udvaskningen samt til bilag 4 om basisudvaskningsgrænseareal.

Hvis reglerne ikke kan færdiggøres før ikrafttræden, bør der fastsættes en overgangsordning, hvorefter virksomheder med sådanne arealer ikke stilles ringere som følge af den manglende afklaring, og hvor der gives mulighed for efterfølgende korrektion uden sanktion. Forslaget knytter sig navnlig til § 54 i udkast til bekendtgørelse om udledningsbaseret markregulering og § 99 i udkast til bekendtgørelse om udlednings- og gødningsregnskab m.v. om ikrafttræden pr. 1. januar 2027 samt til § 8 i sidstnævnte udkast om berigtigelse og ajourføring af indberettede oplysninger.

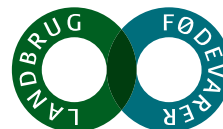
Korrektionsadgang ved fejl i data og modelgrundlag

Der bør indsættes en generel korrektionsbestemmelse, hvorefter virksomheden kan kræve genberegning, hvis myndighedsdata, kortgrundlag eller modelparametre er fejlbehæftede eller åbenbart ikke afspejler de konkrete forhold, herunder med mulighed for fortsat anvendelse af egne jordbundsprøver.

Bestemmelsen bør omfatte jordbundstype, retention, afstrømningsforhold, markafgrænsning og andre parametre med væsentlig betydning for beregningen. Dertil er det essentielt, at der bør gives vejledning til korrektion af kort ved fejl, da udvaskningsberegneren netop kun er baseret på kortlag vedr. afstrømningsforhold, lerprocent og jordbundstype. Hertil er L&F interesserede i at vide netop, hvilke jordtyper, der vil være gældende?

Det bør præciseres, at virksomheden ikke kan pålægges sanktioner eller kvotenedskrivning for en overskridelse, i det omfang overskridelsen skyldes fejl i myndighedsdata eller forhold, som myndighederne har haft ansvaret for at fastlægge. Hertil opfordrer L&F til, at denne proces foregår hurtigt og uden administrative omkostninger for landbrugeren, som tidligere har omfattende fejl i jordbundstypekortet.

Ligeledes kan der, jf. § 23 i denne bekendtgørelse og § 14 i bekendtgørelse for udlednings- og gødningsregnskab være fejl i dyrkningsdata og dyrkningshistorik, som det er nødvendigt at korrigere for at beregne den korrekte udvaskning. Her forventes der en tilsvarende hurtig og enkel proces ifm. korrektioner med f.eks. udgangspunkt i N-min målinger foretaget på bedriften.

Udledningskvoten og udledningen

Sanktionsbestemmelse med proportionalitetskriterier

Der bør indsættes en bestemmelse, der udtrykkeligt fastslår, at sanktioner og kvotenedskrivning skal fastsættes efter en samlet proportionalitetsvurdering. Vurderingen bør som minimum omfatte overtrædelsens omfang, årsag, varighed, skyldgrad, virksomhedens mulighed for at forebygge forholdet, eventuelle fejl i myndighedsdata og den samlede økonomiske og driftsmæssige konsekvens for virksomheden.

Det bør desuden præciseres, at overskridelser, der skyldes ekstraordinære vejrligshændelser, mislykket etablering af virkemidler trods forsvarlig drift eller dokumenterede systemfejl, kan undtages fra sanktion eller føre til nedsættelse af sanktionen.

Bindende adgang til forhåndsberegning

Der bør indsættes en bestemmelse om, at udvaskningsberegneren skal være tilgængelig for virksomhederne i en version, der muliggør forhåndsberegning på mark- og bedriftsniveau. Beregneren bør vise, hvilke oplysninger der er baseret på myndighedsdata, hvilke oplysninger virksomheden selv har indberettet, og hvilke dele af beregningen der kan korrigeres. Forslaget knytter sig navnlig til §§ 12-14 og §§ 20-27 i udkast til bekendtgørelse om udledningsbaseret markregulering, hvor udledning og udvaskning beregnes på grundlag af bl.a. markstørrelse, afgrøde, kvælstof, afstrømning, jordbund, virkemidler og retention, samt til bilag 2 om ligninger i udvaskningsberegneren.

Præcisering af regler om arealoverdragelse og forpagtning

Bekendtgørelserne bør præcisere, hvilken virksomhed der bærer ansvaret for udledning, udvaskning, indberetning og kvoteanvendelse ved arealoverdragelser i løbet af året. Det bør fremgå klart, om ansvaret følger den faktiske rådighed over arealet, indberetningstidspunktet, aftaletidspunktet eller et andet objektivt kriterium.

Der bør desuden indsættes en bestemmelse om, at overdragelse af udledningskvote skal kunne registreres særskilt og med bindende virkning mellem de involverede virksomheder og over for myndighederne fra registreringstidspunktet. Det bør samtidig afklares, om kvoten kan overdrages uafhængigt af areal, og hvilke oplysninger der skal indgå i en gyldig registrering.

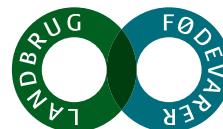
Udledningskvoteareal (bilag 1)

Det fremgår af tabel 1 i bilag 1, at "ikke støtteberettiget landbrugsareal" ikke er et kvotegivende areal. Det kan komme til at give en landmand store udfordringer, hvis et areal bliver underkendt til grundbetaling. Det kunne for eksempel være, fordi det ikke er muligt at overholde det årlige aktivitetskrav som følge af meget nedbør i efteråret, hvis det viser sig at ansøgeren ved en fejl ikke overholder aktiv-landbruger-kravet, eller at et areal underkendes af andre årsager. Det er derfor særdeles vigtigt, at det er arealangivelsen på ansøgningstidspunktet, der er afgørende for, om arealet er kvotegivende, så det undgås at landmanden skal løbe denne risiko.

Uklart om bedrifter under 10 ha basisudvaskningsareal er omfattet af udledningskvoten (§2 og §3)

Det står i bekendtgørelsesudkastet ikke tydeligt, hvordan basisudvaskningsgrænsen er afgrænset i forhold til bedrifter, der har under 10 ha basisudvaskningsareal. Herunder om bedrifterne vil blive pålagt en udledningskvote.

Efter § 15, stk. 2, er en virksomhed med et basisudvaskningsgrænseareal på mindre end 10 ha ikke forpligtet til at overholde basisudvaskningsgrænsen. Samtidig fremgår det af §§ 2 og 3, at alle

virksomheder, som er registrerede eller registreringspligtige i Register for Udlednings- og Gødningsregnskaber, skal overholde udledningskvoten.

Bekendtgørelsen afklarer dermed ikke udtrykkeligt, om virksomheder under 10 ha-grænsen fortsat vil blive pålagt en udledningskvote. Uklarheden forstærkes af, at begrebet "virksomhed" ikke er defineret i bekendtgørelsen. Det bør derfor præciseres, hvilke virksomheder der er omfattet af henholdsvis basisudvaskningsgrænsen og udledningskvoten.

Det er L&Fs klare opfattelse, at bedrifter med mindre end 10 ha basisudvaskningsgrænseareal er tiltænkt at være undtaget fra både basisudvaskningsgrænsen og udledningskvoten. Det er derfor vigtigt, at dette afspejles tydeligt i bekendtgørelsesteksten.

Betingelser for braklagte arealer

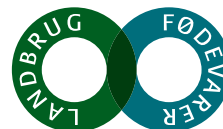
I bekendtgørelsens kapitel 5 beskrives de generelle krav til kvælstofreducerende virkemidler. Der findes i bekendtgørelsesudkastet ikke en specifikation af, om der er særlige krav til braklagte arealer, som udløser kvælstofkvote. Det vil være en udfordring for landbrugeren, hvis SGAV stiller krav til, at arealerne skal ligge udyrket hele kalenderåret. Det medfører, bl.a. at det er svært at skifte mellem brak og omdriftsafrøder, hvis der ønskes rotationsbrak. Yderligere vil det være udfordrende, hvis det er en betingelse, at arealet overholder grundbetalingsbetingelserne, der bl.a. indebærer overholdelse af krav om årlig landbrugsaktivitet. Vil landbrugeren miste kvoten fra arealet, hvis aktivitetskravet ikke kan overholdes, grundet at arealet ikke kan slås, når det er for vådt det pågældende år.

L&F går derfor ud fra, at dette betyder, at et areal anses som værende braklagt, hvis der ikke dyrkes en hovedafgrøde på arealet i planperioden. Det vil sige, at det er muligt at nedvisne og jordbearbejde arealerne i efteråret og etablere en vinterafgrøde efter reglerne vedr. dyrkningsrelaterede tiltag.

Derudover vil L&F opfordre til, at 1-årsreglen i henhold til naturtypebekendtgørelsen udvides til at gælde for alle braklagte arealer, så landmændene undgår at skulle melde 20-årig genopdykningsret til kommunen for alle arealer, som de braklægger i forbindelse med den nye kvælstofregulering.

Specifikke kommentarer til bekendtgørelsesudkastet:

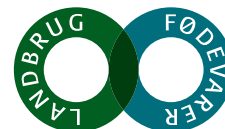
Paragraf	Kommentar
§ 4, stk, 3	Det fremgår ikke tydeligt, om udledningskvoten beregnes på en fast dato for alle bedrifter (svarende til ansøgningsfristen) eller om den beregnes den dato, hvor bedriften har indberettet de nødvendige oplysninger. Ved "<i>beregning</i>" i denne paragraf skal det formentlig forstås sådan, at beregningen vil ske ud fra de arealer, der anmeldes og som er til rådighed på ansøgningsfristen for grundbetaling, og at dette areal danner grundlag for den endelige tildeling af udledningskvoten til bedriften. Det er her væsentligt, at arealet, der tilføjes eller fjernes inden ændringsfristen, bør således indgå i det endelige beregningsgrundlag for bedriftens udledningskvote
§ 6, stk, 6	Det er uklart, hvad der forstås ved "kvotegivende aktivitet". Der er blot angivet afgrødekoder i den tabel der henvises til. Det er dermed uklart, hvordan der skelnes mellem "kvotegivende areal" og "kvotegivende aktivitet". Er der f.eks. krav til udbytte?
§ 7 og § 8	Det fremgår ikke, hvornår der kan overdrages eller modtages udledningskvoter. Perioden for hvornår overdragelse er mulig, er væsentlig for anvendeligheden af overdragelser som en del af bedrifternes tilpasning til kvælstofreguleringen.

	Juridisk set er overdragelse formentlig ikke mulig før den endelige beregning af udledningskvoter ved ansøgningsfristens udløb ultimo april 2027. SGAV har meddelt, at overdragelse formentlig først er mulig efter 1. juni 2027 af IT-mæssige årsager.
§ 9	Der står ikke rigtigt noget om, hvor længe en opsparet udledningskvote kan opspares og bruges?
§ 11	Det er vigtigt, specielt for mindre landbrug, at der findes denne fleksibilitetsordning. Det vil, dog for nogle, være en økonomisk byrde og vanskeligt for nogle at overholde udledningskvoten i år 2032 (5. år), f.eks. hvis man i efteråret 2031 har svært ved at få etableret efterafgrøder pga. vejrforhold. Der er også i særlig grad behov for øget fleksibilitet i 2027, hvor ingen bedrifter har opsparet kvote, som de kan trække på. Den meget beskedne overførsel fra efterafgrødebanken er helt utilstrækkelig. Behovet for bedre fleksibilitet i 2027 forstærkes også af, at de reelle muligheder for kvotehandel i 2027 er begrænsede.
§ 11	Der står, at en virksomheds opsparede udledningskvote bortfalder den 31. december 2031? Der er dog umiddelbart ingen forklaring på hvad årsagen er, eller en beskrivelse af en 5-årig opsparet udledningskvote.
§ 13	Der er fastsat to korrektionsfaktorer for majs. Det er kun den ene, der er beskrevet (når der er kløvergræs som forfrugt). Der skal også beskrives en korrektionsfaktor for majs, når vinterplantedækket efter forfrugten er en efterafgrøde (WP4). Korrektionsfaktoren er 0,72.
§ 5 og § 14	Udledningskvoten beregnes på det indberettede areal, men udledningen beregnes på den bedrift, der råder over arealerne 31. december i planperioden. Det må være en mulig forenkling, at udledningskvoten beregnes på det samme areal som udledningen. Dermed vil der automatisk ske kvoteoverdragelse, når et areal skifter ejer i perioden mellem ansøgningsfristen og 31. december i planperioden. Det må også være en forenkling i forhold til udbetaling af kompensation.
§ 14, stk. 2	Flytning af datoen fra 31. juli til 31. december har store konsekvenser for mulighederne for erhvervelse og omlægning af nye marker på de økologiske bedrifter. Det har store fordele ift. salg af afgrøder med økologisk status, at markerne indgår på bedriften i juli eller august måned i stedet for 1. januar.
§ 17 og § 20-22	Det fremgår af § 17, at basisudvaskningen skal beregnes ud fra hovedafgrøden og den tilhørende kvælstofnorm. Basisudvaskningsgrænsen er basisudvaskningen minus 4,8 pct. (svarende til effekten af 10,7 pct. pligtige efterafgrøder). Udvasnkningen skal ifølge § 20 beregnes ud fra afgrøde, dvs. både hovedafgrøde, udlægsafgrøde og en evt. afgrøde før hovedafgrøde, samt ud fra kvælstofanvendelsen i disse afgrøder. Det hænger ikke sammen med, at basisreguleringen skal levere en udvaskningsreduktion med kvælstofreducerende virkemidler svarende til effekten af de nuværende pligtige efterafgrøder. Både udlægsafgrøder og afgrøder dyrket før hovedafgrøde og den tilhørende kvælstofanvendelse vil påvirke den udvaskningsberegning, der skal vise, at basisudvaskningsgrænsen er overholdt.
§ 23, stk. 2	Hovedafgrøden er den afgrøde, som er på marken i hovedparten af vækstsæsonen. Hvordan defineres vækstsæsonen? Er det en bestemt periode? Det skal fremgå af teksten.

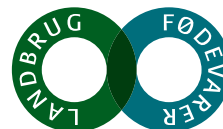
	Derfor foreslås en periode 15. maj til 25. juli, som stemmer overens med perioden i GB-reglerne.
§ 23	En hovedafgrøde er den afgrøde, der er på marken i hovedparten af vækstsæsonen. Man bør håndtere situationer med flere afgrøder samme år med forskellig norm, f.eks. grønrug + majs. NUAR-beregneren kan kun håndtere én afgrøde og ét vinterplantedække. Der er mange situationer, hvor der dyrkes afgrødekombinationer, f.eks. som nævnt grønrug + majs, men også grønkorn + udlægsafgrøde. Modelmæssigt er det nødvendigt, at der for alle disse situationer med to afgrøder samme år dannes en kombinationsafgrøde, der kan indgå i NUAR-beregneren.
§ 24, stk. 2 nr. 3	Menes der andre udegående dyr end kvæg, da der under § 24 stk. 3 er beskrevet en særlig regel for udegrise og hønsegårde? Dette ønskes om præciseret.
§ 24, stk. 3	<i>"Hønsegård uden plantedække"</i> – gælder det for alle typer hold af fjerkræ uden dørs? Skal præciseres. Hvordan vil udearealer indgå til alle typer fjerkræ - med plantedække af græs, træer og buske?
§ 23, stk. 4	SEGES Innovation henviser til, at der er angivet en fast parameterværdi for vinterplantedække efter forfrugt. Denne faste værdi anvendes ikke, da der er beskrevet en metode til bestemmelse af de fagligt korrekte parameterværdier ud fra hovedafgrøde i 2026, en evt. udlægsafgrøde eller efterafgrøde i 2026 samt hovedafgrøde i 2027.
§ 24, stk. 5	Det skal være muligt at få rettet, hvis der er fejl i kortet med organisk kvælstof i overjorden i kortportalen. Procedure for rettelser af fejl i kort bør beskrives grundigt i vejledningen. Der bør desuden være en mulighed for dokumentere andre jordtyper/jordbund og en årlig opdatering, hvilket bør tage udgangspunkt i allerede dokumenterede jordtyper hos landbrugerne fra tidligere indsendte GKEA-skemaer.
§ 24, stk. 7	Kvælstoffikseringen består også af kvælstoffiksering i afgrøder, der ikke er hovedafgrøde eller en efterafgrødeblanding. Der indgår også kvælstoffiksering fra udlægsafgrøder og evt. fra en afgrøde før hovedafgrøden.
§ 24 stk. 8	<i>"Kvælstoffikseringen for kvælstoffikserende hovedafgrøder følger af bilag 3, tabel 1."</i> Fejl i bilagshenvisningen. Kvælstoffikseringen for kvælstoffikserende hovedafgrøder fremgår af Bilag 5, tabel 1.
§ 24 stk. 10	<i>"En marks kvælstoffiksering i en planperiode er den kvælstoffiksering, der dækker den største del af marken."</i> Ønske om præcisering, hvis der her er tale om forskellige afgrøder på samme mark. Det er svært at tyde ud fra paragraffen, hvordan reglen egentlig skal tolkes. Stk. 10 er kun relevant for opgørelse af en marks kvælstoffiksering i 2025 og 2026, hvor den kvælstoffikserende afgrøde ikke nødvendigvis har dækket hele 2027-markens areal. Fikseringen indgår da kun, hvis den kvælstoffikserende afgrøde udgør den dominerende andel af 2027-markens areal.

§ 25	Betegnelsen "vinterplantedækkets udvaskningsrespons" er uhensigtsmæssig. I beregningen indgår vinterplantedække-kategori. Og hver af disse kategorier har en parameterværdi.
§ 27	Det skal være muligt af få ændret jordtypen, hvis der er fejl i jordbundskortet.
§ 32	Lancetvejrbred skal føjes til listen
§ 34	§ 34 er formuleret upræcist. Der menes formentlig følgende: <i>"Efterafgrøder sået som udlæg i dæksæd anses for etableret, når hovedafgrøden er høstet. Hovedafgrøden skal senest være høstet den 20. august."</i> § 34 er fagligt set ubegrundet, og en væsentlig skærpelse. Det kan ofte forekomme, grundet fugtige vejrforhold i august, at en kornafgrøde først kan høstes efter den 20. august; men derfor kan det sagtens være en særdeles veletableret efterafgrøde, når den er sået som udlæg i dæksæd. Det er fagligt forkert, at en efterafgrøde i denne situation ikke kan tælle med nogen kvælstof-reducerende effekt. Et andet eksempel er græsudlæg i hestebønner, hvor der netop er et stort behov for at opsamle kvælstof efter afgrøden.
§ 34	Hvordan defineres udlæg? Udlæg bør præciseres, og det bør præciseres om det er forårsudlæg og om det er med og uden dæksæd. Det fremgår ikke tydeligt af høringsmaterialet, hvornår et undersået græsudlæg skal indgå som vinterplantedække (W4) i NLES5-beregningen, og hvornår det skal behandles som et efterafgrødevirkemiddel i NUAR. Dette er f.eks. relevant ved græs undersået i hestebønner, hvor hovedafgrøden nedvisnes og høstes efter 20. august. Efter den nuværende formulering kan et sådant udlæg ikke medregnes som efterafgrøde, selv om græsudlægget efterfølgende fungerer som vinterplantedække. Det bør derfor præciseres, hvordan et sådant udlæg skal håndteres i udvaskningsberegningen, herunder om det i stedet skal kategoriseres som W4, samt generelt hvordan der skelnes mellem et undersået græsudlæg, der indgår som vinterplantedække i NLES5, og et udlæg, der medregnes som efterafgrødevirkemiddel i NUAR.
§ 36	Alternativet mellemafgrøder bør kunne efterfølges af en efterårssået afgrøde.
§ 36 2)	Hvis der er krav til brak, bør det præciseres, hvad kravene er til brakarealer ift. plantedække slåning mv. Det har stor økonomisk betydning, at der bliver mulighed for etablering af vintersæd efter efterafgrøder. Skifte fra vintersæd til vårsæd som følge af, at det er nødvendigt at have mange efterafgrøder, medfører et stort udbyttetab. Muligheden for vintersæd efter efterafgrøder bør implementeres i 2027.
§ 37	Fuld differentiering af effekten af efterafgrøder ift. såtidspunktet er helt afgørende i kvælstofreguleringen og for bestræbelserne på at holde omkostningerne ved reguleringen så lave som muligt. I praksis er det muligt at få differentieret effekten af efterafgrøder på kvælstofudledningen i bedriftens udledningsregnskab efter etableringstidspunktet. Ligeledes mener SEGES Innovation, at det er muligt at kontrollere ved, at landbrugeren kan indberette et så- eller høsttidspunkt for hovedafgrøden ved hjælp af SGAVS jordbrugsapp, så tidspunkt og sted geo-

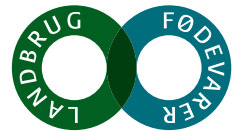
	refereres, og der kan indsendes foto af den udførte aktivitet. Derfor indstiller SEGES Innovation at: • Effekten af efterafgrøder etableret som udlæg/før høst af hovedafgrøden bør kunne differentieres ift. høsttidspunktet for hovedafgrøden. Man bør bruge den oprindelige indstilling fra AU på s. 19 i NUAR-slutnotat 24. maj 2024.pdf. • Effekten af efterafgrøder etableret efter og før høst bør differentieres uden brug af logfiler og unødige dokumentationskrav. Det vil være en meget stor administrativ byrde for landbrugere og myndigheder at skulle håndtere og kontrollere. Landbrugeren bør kunne indberette sådatoen eller høsttidspunktet via SGAVS' system fx via jordbrugsapp'en med fotodokumentation. Både for miljø og landbrugernes tilpasningsmuligheder er det afgørende at bruge den fulde differentiering som foreslås af AU på s. 19 i NUAR-slutrapport, og ikke intervaller, som det er beskrevet i § 37. Såning af efterafgrøder med præcisionssåningsudstyr er ikke almindelig praksis, og mindre landbrug vil ikke have mulighed for at bruge dette. Fagligt vil etableringstidspunktet også have en langt større effekt på udvaskningen end præcisionssåning. AU dokumenterer den klare effekt af såtidspunkt i Afrapportering af markforsøg med efterafgrøder samt beregning af kvotereduktion.
§ 37	Stk. 2. Efterafgrøder sået som udlæg i majs har en kvælstofreducerende effekt på 10 pct. Ifølge SEGES Innovation bør effekten af efterafgrøder i majs differentieres afhængigt af majsens høsttidspunkt, ligesom det foreslås på side 18 i AU' slutrapport om NUAR (NUAR-slutnotat 24. maj 2024.pdf). En differentiering af effekten vil øge fleksibiliteten for landbrugeren markant og tilpasningsomkostningerne vil reduceres uden at udledningen til kyst øges. Landbrugere kan dokumentere høsttidspunktet i majsens med gps-udstyr på majs snitteren, men landbrugeren skal have mulighed for at bruge en app, f.eks. Jordbrugsfoto til at dokumentere høsttidspunktet. Der bør være mulighed for at øge effekten af efterafgrøder i majs ved at bruge en blanding af cikorie og almindeligt rajgræs som efterafgrøde i majs. Tolv forsøg med efterafgrøder i majs viser, at man ved iblanding af cikorie kan reducere udvaskningen med 15-30 procent, afhængigt af efterafgrødens såtidspunkt i forhold til at bruge rent græs som efterafgrøde. Landbrugeren bør have mulighed for at bruge cikorie i blanding med græs som efterafgrøde i majs med en reducerende effekt på 35 procent ved høst 20. september. Forsøgene tyder på et endnu større potentiale, men der bør tages hensyn til, at succesraten for etablering vil variere afhængigt af etableringstidspunkt, -teknik samt vejrforhold. Effekt af gylle- og efterafgrødestrategier på kvælstofudvaskning og majsudbytte. Samme differentiering ift. majsens høsttidspunkt, som AU foreslår i slutrapporten, bør kunne bruges i denne sammenhæng også. Vejbred bør også indgå, da den har samme effekt.
§ 38	Positions- og datobestemt såning af efterafgrøder med udstyr, der har autostyring, er ikke almindelig landbrugspraksis til såning af efterafgrøder. I majs bør man have mulighed for at benytte høstdatoen.

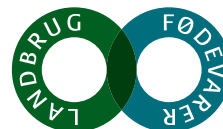
§ 40	Vårvikke/fodervikke samt balansakløver skal med på listen som kvælstoffikserende arter og lancetvejbred på listen med ikke-fikserende.
§ 41	Det burde være muligt selv at lave blandinger af kvælstoffikserende arter med et maksimum for frøantal af disse. Det er for dyrt for landmanden, at det er et krav, at der skal købes færdigblandinger, hvor udbuddet desuden er begrænset.
§ 43, stk. 2	Udlæg i majs skal etableres senest 12. oktober. Etableringstidspunktet er majsens høstdato. Det bør ændres, så effekten af efterafgrøder i majs differentieres i forhold til majsens høstdato, også efter den 12. oktober. Se også kommentarer til §37.
§ 45	Arealer med kvælstoffikserende efterafgrøder bør også kunne overgå i brak ligesom kløvergræsmarker kan. Restriktionen om, at der skal benyttes blandinger med højest 25 pct kvælstoffikserende arter vil minimere risikoen for, at de kvælstoffikserende arter overtager og øger udvaskningen. Alternativt bør arealer med kvælstoffikserende efterafgrøder kunne overgå til kløvergræsmarker.
§ 48	Det skal være muligt at etablere en mellemafgrøde som et forårsudlæg af græs i hovedafgrøden. Det er en sikker og billig etableringsmetode, der giver en effektiv reduktion i kvælstofudvaskningen. Det er en forudsætning for anvendelse af mellemafgrøder som virkemiddel i økologisk jordbrug, at en mellemafgrøde kan etableres som et forårsudlæg af græs, fordi græsudlæg er meget udbredt blandt økologer. Forårsudlæg er udbredt i økologien, fordi økologer har vanskeligt ved at sprede korsblomstrede efterafgrøder før høst. Det skyldes, at økologer ikke har plejespor i marken, som giver mulighed for at køre uden at skade afgrøden, og de fleste økologer har ikke udstyr til spredning af frø, da det er udstyr til spredning af kunstgødning som også bruges til spredning af frø. Flere resultater tyder på, at alm. rajgræs etableres i korn i foråret er lige så effektivt som olieræddike sået inden 1. juli i EVALUERING AF MELLEMAFGRØDERS EFFEKT I FORHOLD TIL EFTERAFGRØDER. N-optagelsen, som er afgørende for efterafgrødens potentielle udvaskningsreducerende effekt, viser at forårsudlagt rajgræs har en større optagelse i september i to af fire forsøg. I alle forsøg tyder N-optagelsen i september på, at rajgræs er mere eller lige så effektivt som gul sennep etableret i juli.
48 stk. 1 2)	Det burde være tilladt at vente med at etablere en ny afgrøde til foråret i situationer, hvor det ikke er muligt at efterfølge mellemafgrøden med en efterårssået afgrøde. Dertil kan der tilføjes, at mellemafgrøder kan efterfølges af enten en efterårssået afgrøde eller en forårssået afgrøde. Alternativt skal det være muligt at konvertere mellemafgrøden til en efterafgrøde.
§ 48, stk. 2	Erhvervet ønsker flere typer af afgrøder, der kan anvendes som mellemafgrøder bl.a. korn med græsudlæg
§ 49	Det skal være klart for ansøger, hvilke afgrødekoder der er omfattet af denne mulighed for vinterafgrøder. Det skal yderligere fremgå af afgrødetabel og valideringer i Tast selv.
§ 50	Præcisionsgødskning, som virkemiddel, bør også kunne anvendes i majs og alle etårige frø- og gartneriafgrøder, der har et kvælstofbehov. SEGES Innovation har tidligere fremsendt et konkret forslag til, hvordan man i praksis vil kunne bruge og dokumentere brugen af præcisionsgødskning i majs. SEGES Innovation vil gerne gensende notatet, samt være behjælpelige med forslag til gennemførelse i praksis.

Alle Bilag	Det er vigtigt, at der er en overskrift for hver kolonne på udskrifter for at bevare overblikket.
Bilag 1	<i>Afgrødekode 310, brak, slåning</i> : Er der særlige krav til plantedækket?
Bilag 2, tabel 4	<i>Afgrødekode 116 og 117</i> er tildelt M4 i tabellen; men de skal tildeles M5 som alle øvrige græsfrøafgrøder, da der ikke er nogen forskel mellem frøgræsafgrøderne, der begrundes, at de skal være i forskellige kategorier for hovedafgrøde. <i>Afgrødekode 157</i> skal ifølge indstilling fra AU være M8.
Bilag 2, tabel 4	Der er behov for en separate afgrødekoder for henholdsvis juletræer og pyntegrønt. <i>Afgrødekode 583 Juletræer og pyntegrønt</i> omfatter begge. Det er uklart, om <i>afgrødekode 582 Pyntegrønt, økologisk jordbrug</i> også omfatter økologiske juletræer. Der er i øvrigt ingen grund til at have en særskilt afgrødekode for økologisk pyntegrønt (og juletræer?), da kvælstofnormerne er helt ens. Udvaskningen fra pyntegrønt skal beregnes lavere end fra juletræer (både konventionelt og økologisk). Derfor er der behov for en adskillelse.
Bilag 2, tabel 4	Københavns Universitet, Skov og Landskab har i perioden 2006-2009 gennemført målinger af kvælstofudvaskning i både juletræer og pyntegrønt på flere lokaliteter. Målingerne viser meget lav kvælstofudvaskning og meget lavere end beregningerne. Dette datasæt har ikke indgået i AUs vurdering af udvaskningsniveauet i juletræer og pyntegrønt. Der er derfor behov for en revurdering.
Bilag 2, tabel 6	Tabel 6 er i væsentligt omfang fejlbehæftet. Der er en række tilfælde, hvor vinterplantedækket (W) ikke kan fastsættes ud fra hovedafgrøden alene som angivet i tabellen. Vinterraps (kode 22) har kategori W6 i udlægsåret og ikke i høståret. Frøgræs (kode 101-118) har kun W6, hvis der ikke etableres et andet plantedække i efteråret, f.eks. vintersæd. Det gælder også kløver og bælgssæd til frø (kode 120 og 121). Gul sennep (kode 180 + 182) er sammenlignelig med vårraps og skal kategoriseres på samme måde. Vinterplantedække for helsæd (kode 210-214, 217, 230, 234) kan ligesom for korn til modenhed ikke fastslås entydigt ud fra hovedafgrøden. Her i tabel 6 er der ligesom i tabel 4 behov for en klar adskillelse af pyntegrønt og juletræer (kode 582 og 583). Sidst i tabellen, der ellers skal indplacere hovedafgrøder i forhold til plantedække, er anført udlægsafgrøder (kode 943-966) samt efterafgrøder (968) og andet udlæg (970). Kode 970 Øvrige udlæg og efterafgrøder er tildelt kategorien W5 ligesom 968 Efterafgrøder; men W5 skal kun anvendes, når det i NUAR-beregneren kombineres med den relative kvælstofreducerende effekt. Men der har hidtil ikke været lagt op til, at den relative effekt som anvendes for efterafgrøder også skal anvendes på kode 970. AU har tildelt kode 970 kategorien W6 i deres myndighedsbesvarelse; men den korrekte kategori er formentlig W4 (i hvert fald ikke W5).
Bilag 2, tabel 6	Der er to tabel 6. Man kan godt lave en tabel, hvor de entydigt er hovedafgrøden, der definerer vinterplantedækket, men det gælder som anført ovenfor for færre afgrøder end der er medtaget i den første tabel 6. Den anden tabel 6 med vinterplantedækker skal så udvides. Vinterplantedækket 'Ukrudt og spildkorn' mangler i begge tabel 6. Hvornår er det "efterår"? Og "efter høst" er ikke nødvendigvis efterår. Der bør udarbejdes én tabel 6, der kombinerer alle hovedafgrøder med mulige vinterplantedækker.

Bilag 2, tabel 6	I ingen af de to tabel 6 indgår vinterplantedækkekategorien W8 Græs ompløjet sent efterår eller vinter. Det er en stor fejl. Det vil medføre en forkert beregning af kvælstofudvaskningen ved dyrkning af græs og kløvergræs. Fodergræs omlægges i gennemsnit ca. hvert tredje år. W8 skal således anvendes i ca. en tredjedel af alle årene, hvor hovedafgrøden er græs eller kløvergræs. W8 skal også anvendes ved ompløjning af frøgræs og brak.
Bilag 2, tabel 6	Det er uklart til hvilket formål, der er 6 forskellige afgrødekoder til efterafgrøder (med samme vinterplantedækkekategori).
Bilag 2, tabel 9	I tabellen er angivet kvælstoffikseringen for en efterafgrødeblanding med kvælstoffikserende arter; men det er ikke en parameterværdi og bør ikke stå i denne tabel. Fikseringen fremgår allerede af bilag 5, tabel 1. For NT er ikke angivet enhed. Det er ton N/ha.
Bilag 3, tabel 1	Tabellen dækker efter vores vurdering ikke databehovet ved beregning af basisudvaskningen. Se kommentar til §17 og §20-22.
Bilag 5	I tabellen mangler kvælstoffiksering for 424 Ærter, konsum og 426 Bønner, andre.
Bilag 6, tabel 1	I myndighedsbesvarelse fra AU er angivet at afgrødekode 943-966 udløser vinterklasse 1 (WC1). Det er ikke medtaget i tabellen. Det er nødvendigt med en matricetabel. Vinterklasse skal fastlægges ud fra kombinationen af hovedafgrøde og udlægsafgrøde.
Bilag 7	Der mangler tabel med oversigt over hvilke afstrømningskategorier, der findes.
Bilag 7, tabel 1	Afstrømningsafgrøde med følgende numre: 121, 122, 123 og 124 står de tilhører afgrødestrømningskategori 3. Er det korrekt? Burde det ikke være 1?
Bilag 7, tabel 1	Helsæd af vårkorn (afgrødekode 210-215, 217) er tildelt forket afstrømningskategori. Hvis helsæd af vårkorn ikke efterfølges af en udlægsafgrødekode, så er afstrømningskategorien 3 (som for vårkorn til modenhed). Hvis helsæd af vårkorn efterfølges af en udlægsafgrøde (kode 943-966), så er afstrømningskategorien 2.
Bilag 7, tabel 1	Helsæd af vinterkorn (afgrødekode 220-230) har afstrømningskategori 4, hvis afgrøden ikke efterfølges af en udlægsafgrøde. Hvis helsæd af vinterkorn efterfølges af en udlægsafgrøde (kode 943-966), så er afstrømningskategorien 2.
Bilag 7, tabel 1	Problemstillingen ovenfor vedr. helsæd gælder også for alle afgrødekoder med grønkorn.

Bekendtgørelse om udlednings- og gødningsregnskab mv. for 2027

IT-systemer, integration og overgang til ny regulering

Den nye kvælstofregulering forudsætter omfattende indberetninger til myndighedernes IT-systemer. Hvis erhvervet og konsulentsystemet skal kunne håndtere opgaven, er det afgørende, at de digitale løsninger fungerer fra første dag.

L&F finder derfor, at der bør stilles krav om fuld integration mellem myndighedernes systemer og erhvervets eksisterende mark- og gødningsplanlægningsværktøjer. Tilsvarende bør der sikres en tæt integration med Fællesskemaet og øvrige eksisterende indberetningsløsninger, så de samme oplysninger ikke skal registreres flere gange.

L&F finder samtidig, at der bør etableres klare regler for håndtering af IT-fejl og systemnedbrud. Hvis myndighedernes systemer ikke fungerer, bør indberetningsfrister automatisk kunne forlænges, således, at virksomhederne ikke risikerer sanktioner som følge af forhold uden for deres kontrol.

Endelig finder L&F, at de mest byrdefulde indberetningskrav bør indføres gradvist frem mod 2030. Det gælder særligt indberetninger om staldsystemer, produktionsarealer og øvrige oplysninger, som ikke er nødvendige for den umiddelbare implementering af den udledningsbaserede markregulering.

Forenklede indberetningsspor og bagatelgrænser

L&F finder, at bekendtgørelsen bør suppleres med forenklede indberetningsspor for virksomheder med begrænset reguleringsmæssig kompleksitet, f.eks. mindre bedrifter, bedrifter uden husdyr eller virksomheder med få gødningstyper og stabile sædskifter.

Dette er særligt relevant i forhold til de omfattende indberetningskrav, der følger af § 4, stk. 2, §§ 7-17 og §§ 21-35, hvor virksomhederne blandt andet skal indberette oplysninger om markplan, dyrkningshistorik, virkemidler, gødningstildeling, arealoverdragelser, kvoteoverdragelser, husdyr, staldsystemer, gødningsoverførsler og lageropgørelser. L&F finder, at der for virksomheder med begrænset reguleringsmæssig kompleksitet bør etableres mere enkle dokumentations- og indberetningsløsninger, når miljø- og kontrolhensynet fortsat kan varetages på betryggende vis.

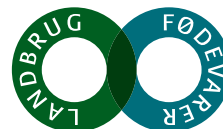
Derudover bør der indføres bagatelgrænser for fejl og mangler, som ikke har reel betydning for virksomhedens udledningsskvote, basisudvaskningsgrænse, fosforloft eller myndighedernes kontrolmuligheder. Mindre fejl bør som udgangspunkt kunne berigtiges uden sanktion.

Forslaget bør ses i sammenhæng med berigtigelsesadgangen i § 8 og sanktionsbestemmelserne i § 98. L&F finder, at fejl uden reel betydning for opgørelsen af virksomhedens reguleringsmæssige forhold som udgangspunkt bør kunne korrigeres uden risiko for sanktioner.

L&F vurderer særligt, at de foreslåede krav til registrering af staldanlæg efter §§ 26-27 kan medføre betydelig risiko for mindre fejl og mangler uden miljømæssig betydning. Dette understøtter behovet for en proportional tilgang til både dokumentationskrav, kontrol og sanktioner. Som minimum bør der fastsættes bagatelgrænser for mindre fejl og mangler hos virksomheder, hvor sådanne fejl ikke har betydning for beregningen af udledningsskvote eller myndighedernes kontrolmuligheder.

Indberetning af stalde, staldsystemer og produktionsarealer

L&F finder, at de foreslåede krav i §§ 26-27 om registrering af staldsystemer, produktionsarealer og husdyrbesætninger vil medføre betydelige administrative byrder uden tilstrækkelig dokumentation for nødvendigheden af løsningen.

Det bør redegøres nærmere for, hvorfor virksomhederne efter §§ 26-27 skal indtegne staldanlæg i IMK, når tilsvarende oplysninger allerede findes i andre offentlige registre og systemer. Som minimum bør eksisterende oplysninger kunne overføres automatisk fra husdyrgodkendelse.dk, hvor staldanlæg allerede er registreret for en betydelig del af erhvervet. Alternativt bør eksisterende oplysninger fra CHR og husdyrgodkendelse.dk anvendes som grundlag for registreringen, således at virksomhederne ikke pålægges dobbeltregistrering af oplysninger, som allerede findes hos myndighederne.

L&F finder endvidere, at det er vigtigt, at indtastningsmulighederne efter §§ 26-27 vedrørende dyretyper og staldsystemer er sammenlignelige med de oplysninger, der fremgår af virksomhedernes gældende produktionstilladelser, miljøtilladelser og miljøgodkendelser. Ikke alle danske husdyrbrug er reguleret efter de nuværende regler om produktionsarealer. En række virksomheder er fortsat reguleret efter tidligere godkendelser, hvor produktionen er fastsat i dyreenheder (DE) og ikke i m² produktionsareal. Det bør derfor præciseres, hvordan disse virksomheder forventes at opfylde kravene til registrering af staldsystemer, dyretyper og produktionsarealer.

Det er også uklart, hvordan reglerne i §§ 26-27 skal håndteres for virksomheder med gældende miljøgodkendelser eller miljøtilladelser, som endnu ikke er fuldt udnyttet. Der kan i disse tilfælde være forskel mellem de godkendte forhold og de faktiske forhold på bedriften, blandt andet fordi ombygninger eller udvidelser endnu ikke er gennemført. L&F finder derfor, at eventuel kontrol bør tage udgangspunkt i de gældende produktionstilladelser, miljøtilladelser og miljøgodkendelser.

Særligt kravet om angivelse af udnyttelsesgrad efter §§ 26-27 fremstår uklart. Begrebet anvendes ikke i den nuværende husdyrgodkendelsesordning, hvor der som udgangspunkt regnes med 100 pct. udnyttelse af det godkendte produktionsgrundlag. En udnyttelsesgrad under 100 pct. vil typisk alene være relevant i tilfælde, hvor et husdyrbrug er blevet nedskrevet som følge af kontinuitetsbrud. Derimod kan der i praksis forekomme perioder med lavere belægningsgrad i de enkelte staldafsnit, uden at dette har betydning for det godkendte produktionsgrundlag.

L&F opfordrer derfor til, at SGAV præciserer, hvad der forstås ved udnyttelsesgrad, hvordan den konkret skal opgøres og dokumenteres, samt hvilken betydning oplysningerne har for administration og kontrol efter §§ 26-27.

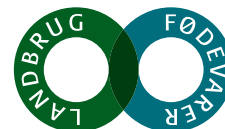
Samlet anbefaler L&F, at kravene i §§ 26-27 om registrering af staldanlæg, staldsystemer og produktionsarealer enten udskydes eller indføres gradvist frem mod 2030. Samtidig bør eksisterende offentlige data anvendes i størst muligt omfang for at reducere erhvervets administrative byrder og undgå unødvendig dobbeltregistrering af oplysninger. Dette er særligt vigtigt i lyset af den samlede implementering af den nye kvælstofregulering, hvor både erhvervet, rådgiverne og myndighedernes IT-systemer allerede vil være under betydeligt pres.

Forfrugt og forforfrugt ved virksomhedsomdannelse

L&F bemærker, at det fremgår af § 14, stk. 3, at forfrugt og forforfrugt fastsættes som brak med en tildelt kvælstofmængde på 0 kg for visse nyregistrerede virksomheder.

L&F ønsker i den forbindelse bekræftet, hvordan bestemmelsen anvendes i situationer, hvor en virksomhed får nyt CVR-nummer uden ændringer i den faktiske drift, f.eks. som følge af virksomhedsomdannelse, generationsskifte eller andre selskabsretlige ændringer.

I sådanne situationer vil virksomheden fortsat have en kendt dyrkningshistorik, og de nødvendige oplysninger om forfrugt og forforfrugt vil som udgangspunkt allerede være tilgængelige. L&F finder

derfor, at virksomheder ikke bør sidestilles med reelt nyetablerede virksomheder alene som følge af ændringer i virksomhedsstrukturen.

L&F opfordrer derfor til, at det præciseres i § 14, stk. 3 eller i tilhørende vejledningsmateriale, hvordan bestemmelsen administreres i tilfælde, hvor der alene er tale om en ændring af virksomhedens registreringsforhold, uden at den faktiske drift ændres.

Regler om aktiv landbruger

L&F bemærker, at reglerne om optagelse i Register for Udlednings- og Gødningsregnskaber efter § 3 og reglerne om udtræden af registret efter § 81 har et vigtigt samspil med reglerne om aktiv landbruger under EU's landbrugspolitik.

Medlemskab af registret kan i visse tilfælde indgå som grundlag for opfyldelse af kravet om at være aktiv landbruger og dermed være afgørende for adgangen til støtte under EU's landbrugspolitik. Efter reglerne om aktiv landbruger kan medlemskab af registret skulle opretholdes gennem hele kalenderåret, hvis medlemskabet anvendes som grundlag for at opfylde dette krav.

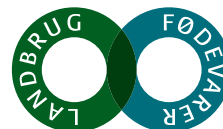
L&F finder derfor, at det bør beskrives tydeligt i vejledningsmaterialet til §§ 3 og 81, hvordan virksomheder skal forholde sig i situationer, hvor medlemskab af registret anvendes til opfyldelse af kravet om aktiv landbruger. Dette gælder særligt ved virksomhedsoverdragelser, arealoverdragelser og andre situationer, hvor virksomheder i løbet af året ønsker at blive optaget i eller udtræde af registret.

L&F anbefaler desuden, at der etableres valideringer og advarsler i SGAVs IT-systemer, som gør virksomhederne opmærksomme på eventuelle konsekvenser for deres status som aktiv landbruger, inden en udmeldelse af registret efter § 81 gennemføres. Derved reduceres risikoen for, at virksomheder utilsigtet mister adgang til støtteordninger som følge af manglende kendskab til samspillet mellem de to regelsæt.

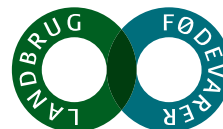
Det er efter L&Fs opfattelse vigtigt, at virksomhederne ikke utilsigtet bringes i konflikt med reglerne om aktiv landbruger som følge af registreringsmæssige dispositioner efter §§ 3 og 81 i bekendtgørelsen.

Specifikke kommentarer til bekendtgørelsesudkastet:

Paragraf	Kommentar
§ 2	Mangler definitioner af: • Hovedafgrøde • Udlæg/Græsudlæg. Dæksæd, renbestand, forårsudlæg, efterårsudlæg • Ugrundet ophold? Hvor lang tid er det? Eksempler på, hvad det dækker over? • Have-parkaffald I vejledningen til de 3 bekendtgørelser kunne det være en ide at samle alle definitioner. Forudgående planperiode bør desuden defineres i 2027.
§ 4, 9)	Staldsystemer, <i>produktionsarealer</i> og husdyrbesætning skal indberettes (§ 26,27 og 36). Det er nyt og arbejdstungt for planteavlskonsulenterne. Hvis ikke det indgår i gødningsberegningen, så skal det udgå. Som minimum skal de nye

	indberetninger og indtegning af stalde udsættes til der er hjælpeværktøjer, der kan håndtere det.
§ 7 stk. 2.1	Der er behov for, at en "hovedafgrøde" kan være en kombination af to afgrøder, f.eks. grønrug før majs. Det er nødvendigt bl.a. fordi NUAR-beregneren kun kan håndtere én "afgrøde" pr. år.
§ 7 stk. 3	Denne frist er presset for konsulenter og landmænd. Der er virkemidler som ikke nødvendigvis er kendt endnu? Efterafgrøder i majs (høstet senest 12. oktober). Fristen skal udskydes til den 31. marts, så de nye analyser på organisk gødning samt mælkeydelser haves
§ 7 stk. 4	Det er anført, at vinterplantedækket er den aktivitet, der er efter høst af hovedafgrøden. Det er ikke veldefineret, hvad der forstås ved "aktivitet" og hvornår det gælder. I forhold til udvaskningsberegningen, så har nogle aktiviteter forrang for andre. F.eks., hvis roer eller majs efterfølges af vintersæd, så er det roer og majs, der skal angives som aktivitet. Hvis vintersæd etableres efter kornafgrøder eller raps, så er det vintersæd, der er aktiviteten i efteråret.
§ 8 stk. 2	Dokumentation for ændringer – skal det forstås som opdatering af indberettede oplysninger? Eller kræves der yderligere dokumentation? Er en logbog tilstrækkeligt?
§ 9 stk. 2 1) og § 10 stk. 2 1)	Ved etablering inden fristen 20. august (eller 1. august) er der ikke behov for at fastsætte krav om indberetning af etableringsdato, så længe der ikke er differentieret effekt af efterafgrøden. Det er en væsentlig stramning, hvis alle efterafgrøde-marker skal indberettes med en sådato. Det skal være muligt i forbindelse med kontrol at udpege andre marker end anmeldt, eventuelt ved brug af SGAVs app som dokumentation.
§ 10 stk. 4	Vejbred skal tilføjes på listen over ikke fikserende arter. Det er meget vigtigt, at kravet om, at der anvendes en færdigblandet efterafgrødeblanding med dokumenterbart indhold fra en foderstofforretning, frøfirma eller lign. fjernes, så det bliver muligt for landmanden selv at blande. På økologiske arealer er der krav om økologiske frø og begrænsningen til at bruge færdigblandinger gør det svært at få frøblandinger med mange forskellige arter, fordi firmaerne blander store partier som skal passe til majoriteten. Det bliver for dyrt og ufleksibelt at anvende efterafgrødeblandinger med kvælstoffikserende arter. Alternativet kunne være en mellemløsning, hvor det er muligt selv at blande, hvis ikke der udbydes egnede/godkendte blandinger med f.eks. økologiske frø, så bør det være muligt selv at blande efter de samme kriterier som firmaer kan blande frøene.
§ 14 stk. 2	Det fremgår, at gødningsanvendelsen i 2025 og 2026 skal baseres på data i Bilag 3. Det fremgår ikke, hvilken data i Bilag 3 er baseret på. Data i Bilag 3 forekommer meget vilkårlige med store tilfældige variationer mellem afgrøder, jordtyper og landsdele, formentlig fordi der i mange tilfælde indgår et meget

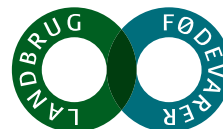
	lille areal bag en tabelværdi. Det er utilfredsstillende, at den enkelte bedrift ikke kan basere udledningsberegningerne på data fra egne indberettede gødningsregnskaber for 2025 og 2026. Det betyder f.eks. at bedrifter, der kun anvender handelsgødning, også skal indregne anvendelse af husdyrgødning, fordi andre bedrifter i samme landsdel anvender husdyrgødning.
§§15-17	I forhold til økologisk produktion er det vigtigt, der opstilles en enkel måde for, hvordan lofterne på gødningstildeling i bioordningen <i>økologisk arealstøtte</i> (aktuelt 65 og 107 kg udnyttet N i gennemsnit på bedriften) skal indberettes og dokumenteres.
§ 15	Fristen 10. september for forårstildelt gødning (1. januar til 31. juli): • Det er mange informationer, der skal indberettes på et tidspunkt, hvor landmanden har meget travlt i marken. Der er kun halvanden måned til at indberette. • Det er vigtigt, at der kan laves rettelser ifm. udarbejdelse af gødningsregnskabet frem til fristen 31. marts året efter. • Det bør ikke være nødvendigt at indberette produktnavn og produktnummer på markniveau. • Det bør ikke være nødvendigt at indberette fosfor på markniveau.
§ 15, stk. 2	Der henvises til stk. 4, der ikke findes.
§ 17	Forbrugt gødning, der ikke er fordelt på en mark, fordeles automatisk. Det kræver et IT-system, der kan fordele gødningen automatisk. Man kan evt. også spekulere i at lade noget af gødningen være ufordelt. Er det ikke uhensigtsmæssigt? Kan der i stedet kræves, at der ikke må være ufordelt gødning ved indberetningsfristen den 31. marts af kontrolhensyn? Udledningsregnskabet bør ikke kunne færdigmeldes med ufordelt gødning.
§ 18, stk. 2	Der henvises til § 6, stk. 5 i bekendtgørelse om virksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag. Den findes ikke i den nye udgave af bekendtgørelsen.
§ 19	Omlægning af fodergræs bør fjernes, da det ikke kræver ekstra indberetning. Dette er også gældende for Bekendtgørelse om virksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag
§ 21, § 22 og § 23	Overdragelse af arealer: Som følge af, at planperioden ændres til kalenderår, og at den tildelte udledningskvote til kvotegivende arealer, sker på ansøgningsfristen i april måned, skal der for en lang række arealer, som overdrages i perioden fra april til 31. december foretages en omfangsrig og ekstra indberetning af arealer, der overdrages frem til 31. december. Det bør undersøges om tildeling af udledningskvote kan ske på baggrund af arealet til rådighed pr. 31. december i planperioden, så tildeling af udledningskvote følger arealet, der skal foretages indberetning for, i udledningsregnskabet. Det vil samtidig kunne løse eventuelle udfordringer med tildeling af kompensation til arealer, der overdrages i planperioden.
§ 21	Ved overdragelse af arealer bør det helt generelt ikke være nødvendigt at indberette virkemidler og hovedafgrøder, hvis det allerede er indberettet i SGAVS system af overdrageren.

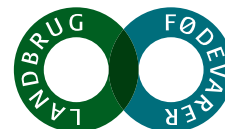
§ 21, stk. 1, 2)	Er det nødvendigt med indberetning af overdragelsesdato? L&F argumenterer for at indberetningen i sig selv er en indberetning af, at arealet har skiftet bruger i perioden frem til 31. december?
§ 21, stk. 2 4)	Hvad er "nr. 6"?
§ 21, stk. 4	Modtager skal indberette gødningstildelingen efter reglerne i § 15, hvilket betyder, at der skal ske indberetning senest 10. september for aktiviteter frem til 1. august og senest 31. marts for efterårsaktiviteter. Det vil ikke være muligt at overholde dette krav, hvis et areal overdrages med tilbagevirkende kraft, f.eks. overdragelsesdato pr. 1. juli, der effektueres pr. 1. oktober.
§ 22, stk. 3	Det er uklart, hvad bestemmelsen reelt betyder.
§ 25	Denne indberetning skal i videst muligt omfang ske automatisk og uden tidskrævende arbejde.
§ 26, 1)	Staldkort med staldafsnit der fremgår af statens elektroniske it-ansøgningssystem til husdyrproduktion husdyrgodkendelse.dk og er godkendt af kommunerne som godkendelses- og tilsynsmyndighed på husdyrområdet, kan som udgangspunkt indtegnes som et stor staldafsnit med flere staldtyper eller staldsystemer i samme staldafsnit uden en fastlåst placering af de enkelte staldtyper- eller systemer i godkendelsen. I miljøtilladelser eller miljøgodkendelser meddelt efter 1. august 2017 vil staldtyper eller -systemer være angivet med et godkendt produktionsareal angivet i m ² , men ved produktionstilladelser, miljøtilladelser eller miljøgodkendelser meddelt efter lovgivning gældende før 1. august 2017 vil der være meddelt tilladelse til et dyrehold i et givent staldsystem.
§ 26, 2)	Det bør i IMK være muligt at angive staldnavn eller staldnummer, således det er muligt at henføre til navngivning anvendt i produktionstilladelser, miljøtilladelser eller miljøgodkendelser.
§ 26, 3)	Det er ikke alle danske husdyrbrug som er overgået til stipladsmodellen i husdyrreguleringen fra 1. august 2017, der findes stadig husdyrbrug som er reguleret efter den Husdyrbruglov der var gældende fra 1. januar 2007 til 31. juli 2017, samt husdyrbrug som er reguleret af lovgivninger før 1. januar 2007. Det bevirker også, at ikke alle danske husdyrbrug er reguleret efter et godkendt produktionsareal fastsat i m² produktionsareal, men til et godkendt dyrehold angivet i dyreenheder (DE). Husdyrbrug reguleret efter DE-begrebet kan ikke angive et produktionsareal opmålt eller omregnet til m² produktionsareal, da det opgjorte areal ikke nødvendigvis vil kunne få en miljøtilladelse eller miljøgodkendelse efter nugældende Husdyrbruglov og dermed er nødsaget til at blive på den nuværende produktionstilladelse, miljøtilladelse eller miljøgodkendelse.
§ 26, 4)	Angivelse af en udnyttelsesgrad under 100 pct vil kun være relevant for de husdyrbrug som er blevet nedskrevet i tilladt dyrehold (DE) eller produktionsareal (m²) i forbindelse med kontinuitetsbrud jf. Husdyrbruglovens afledte bekendtgørelser. Derimod kan der i staldafsnit være perioder med en belægningsgrad under 100 procent i begge produktionsformer. Definitionen af et staldafsnit i § 26, stk. 2 bør være identisk med Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 5) Staldafsnit: En enhed i et fast

	placeret husdyranlæg, der er adskilt fra andre dele af anlægget, således at emissioner, herunder ammoniak- og lugtemission, ikke umiddelbart kan spredes til andre dele af anlægget.
§ 26, stk. 3	bør det sikres at indtastning af staldsystem eller dyretype i IMK følger konsensus fra statens elektroniske it-ansøgningssystem til husdyrproduktion husdyrgodkendelse.dk, så der sikres transparens i forhold til det der er godkendelse eller tilladelse til på husdyrbrugene.
§ 27	Det antages, at husdyrbesætninger i ikke-fastplacerede husdyranlæg indgår her, fordi der ikke beregnes et stald- eller produktionsareal i mobile huse/hytter.
§ 28	Hvilke produkter og virksomheder tænkes der på her?
§ 30 stk. 2 5) og 6)	Kan de ikke udelades her?
§ 60	Får og geder bør fremgå af listen som minimum i vejledningen.
§ 70	Det fremgår ikke, hvad der gælder for egne dyr? Kan kvælstof og fosforindholdet her fratrækkes, hvis dyrene afgræsser egne arealer, der ikke er kvotegivende? Dyr på græs Det bemærkes at udnyttelseskravene er bortfaldet og at der oprettes gødningskategori afsat af udegående dyr. Bortfalder dokumentationskravene ift. udnyttelse af græsset?
§ 76	Efter de gældende regler kan planteavlsbedrifter og bedrifter med produktion på op til 3.000 kg N, have et slutlager på maksimalt 100 pct. Denne bestemmelse er udeladt i UMR, hvor denne type bedrifter skal opfylde kravet om et slutlager på maksimalt 75 pct. af produceret og modtaget N og P. Det betyder, at det fra 2027 ikke længere er muligt for en planteavlsbedrift at modtage et lager af husdyrgødning og bioaske forud for 31. december 2027 uden at der er udbragt mindst 25 pct. af den husdyrgødning, der er modtaget. Det vil formodentligt i visse tilfælde være en udfordring. Biogasanlæg leverer løbende afgasset biomasse ud til decentrale lagertanke – enten på bedrifter, hvorfra der samtidig afhentes rå flydende husdyrgødning eller på planteavlsbedrifter. På husdyrbedrifter sker fyldningen af lagertankene med afgasset biomasse derfor normalt løbende over hele året. Af forskellige årsager kan det derimod på plantebedrifter være hensigtsmæssigt at fylde lagertankene med det fulde behov inden for et kortere tidsrum. Og det virker i hvert fald som en helt unødvendig og bureaukratisk regel, at biogasanlægget kun må have leveret 75 pct. af mængden pr. 31. december og dermed skal levere yderligere 25 pct. efter 1. januar. Fyldningsgraden har hidtil ikke været et problem ved opgørelse af lager pr. 31. juli, da de fleste bedrifter på det tidspunkt vil have udbragt størstedelen af gødningsmængden. Men nu opstår problemet i forbindelse med, at opgørelses-tidspunktet rykker til nytår
§ 76, stk. 2	Hvilken planperiode her, er den forudgående planperiode?
Noter til tabel 2, side 19	Noterne er opdelt i underafsnit for hhv. kvæg og svin (gris), men mangler for fjerkræ/kyllinger

Bilag 3	Gødning anvendt i 2025 og 2026 er opgjort pr. afgrøde pr. jordtype (JB) pr. landsdel. Det fremgår ikke, hvad tabeldata er baseret på, da der ikke er indberettet gødningsregnskaber for 2026 endnu. Disse gødningsmængder skal anvendes af de enkelte bedrifter i forbindelse med udledningsberegningen for 2027. Det er utilfredsstillende, at bedrifterne skal anvende gødningsmængder, som kan afvige væsentligt fra de gødningsmængder, som bedrifterne faktisk har anvendt. Der bør i stedet udarbejdes et kortlag, der differentierer gødningsanvendelsen på bedriftsniveau ud fra de indberettede gødningsregnskaber. Eller gødningsanvendelsen skal kunne baseres på egne gødningsregnskaber for 2025 og 2026.
---------	---

Bekendtgørelse om virksomheders anvendelse af gødning og dyrkningsrelaterede tiltag

Dyrkningsrelaterede tiltag

L&F gør opmærksom på, at der parallelt med reglerne for de dyrkningsrelaterede tiltag (jordbearbejdning) findes regler for GLM 6 – kravet. Det såkaldte jorddækkekrav, der er et konditionalitetskrav under EU's landbrugspolitik (CAP). Det gør reglerne på dette område unødigt komplicerede, at der eksisterer et dobbelt regelsæt. L&F ønsker derfor, at reglerne for GLM 6-kravet tilpasses, så de bliver enslydende med reglerne for de dyrkningsrelaterede tiltag. Det gælder også i det omfang, det bliver nødvendigt at udforme krav på dette område under farm stewardship i den kommende CAP-periode.

Jordbearbejdning forud for frøgræs og kløverfrø

L&F finder, at undtagelserne i § 8 om forbud mod jordbearbejdning forud for vårsåede afgrøder bør udvides, så der gives mulighed for etablering af falsk såbed forud for forårsetablerede frøgræs- og kløverfrøafgrøder dyrket på kontrakt.

Behovet for denne undtagelse er blevet væsentligt større som følge af de seneste års begrænsninger i adgangen til plantebeskyttelsesmidler. Særligt forbuddet mod en række pesticider har øget behovet for alternative metoder til bekæmpelse af græsukrudt. I praksis betyder det, at konventionelle frøavlere i stigende grad er nødt til at anvende de samme dyrkningsmetoder som økologiske avlere.

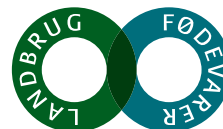
Muligheden for at etablere et falsk såbed vil bidrage til en effektiv bekæmpelse af især ukrudtsgræsser forud for etablering af frøgræs og kløverfrø. Dette er af stor betydning for frøavlens, hvor forekomsten af ukrudtsgræsser er et væsentligt kvalitetsparameter for certificering og afsætning af det høstede frø.

Danmark har en international førerposition inden for produktion af græs- og kløverfrø og står for en betydelig del af den samlede europæiske produktion. Samtidig etableres en stor del af de danske frøgræsarealer i dag om foråret, hvilket øger behovet for effektive mekaniske metoder til ukrudtsbekæmpelse før etableringen.

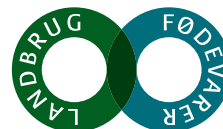
L&F finder derfor, at der bør indføres en undtagelses- eller dispensationsmulighed efter § 8, stk. 4, som giver mulighed for anvendelse af falsk såbed forud for etablering af kontraktavlede frøgræs- og kløverfrøafgrøder. Dette vil understøtte en fortsat produktion af kvalitetsfrø og sikre, at erhvervet får adgang til nødvendige alternativer til kemisk ukrudtsbekæmpelse.

Specifikke kommentarer til bekendtgørelsesudkastet:

Paragraf	Kommentar
§ 2	Det kunne være hensigtsmæssigt, hvis definitionerne var emneopdelt og ikke ordnet alfabetisk. F.eks. ville det øge overskueligheden, hvis alle definitioner af gødningstyper var samlet ét sted.
§ 4, 16)	Kvælstofreducerede virkemidler er måske misvisende? Er det virkemidler, som reducerer kvælstofmængden, eller er det virkemidler, som reducerer nitratudvaskning?
§ 4 21)	Separeret husdyrgødning kan godt separeres i flere end én væskefraktion. Der bør derfor stå ” (...) en eller flere væskefraktioner”.
§ 4 28)	Vintersæd bør også omfatte vintersæd til grønkorn eller helsæd.
§ 4	Bør der være en definition af mineralsk kvælstofandel/-gødning her?

§ 7	Angående tilfælde, hvor der er fravigelse af jordbundstypen i jordbundstyppekortet, fremgår det, at det skal ske for egen regning. Det er ikke rimeligt, når der er fejl i kortet, så skal det være SGAV, som der betaler.
§ 8 stk. 4 pkt. 9)	Her skal det tilføjes, at det også gælder bedrifter under omlægning til økologisk produktion (samme formulering som § 25 stk. 2).
§ 11	Hele § 11 om omlægning af fodergræs kan udgå.
§ 11 stk. 2	Hvis § 11 opretholdes skal der tilføjes, at det også gælder bedrifter under omlægning til økologisk produktion (samme formulering som § 25 stk. 2)
§ 11, stk. 3	Hvis § 11 opretholdes er det vigtigt, at omlægningen til grønkorn også gælder for helsæd.
§ 13, stk. 3	Man skal kunne dokumentere, at reglerne er overholdt. Hvorfor nævnes det specifikt for fosforarealkravet?
§ 16	Der mangler bekendtgørelsestekst om undtagelsen om 39 kg P/ha harmoniareal, når der i GR 2026/2027 er flere økologiske årssøer end økologisk producerede slagtesvin, og virksomheden oplyste/oplyser SGAV om dette senest 15. august 2026
§ 17, stk. 1 nr. 4	Det fremgår, at korrektion af fosforloftet kun kan se efter analyse med Olsen-P. Som tidligere nævnt er Olsen-P ikke så retvisende for fosforbehovet som den såkaldte P-CaCl ₃ -metode på visse jordtyper, især i visse egne af Jylland, hvor denne metode bør inddrages som alternativ. SGAV opfordres til at indlede dialog med AU og SEGES Innovation om muligheder og begrænsninger ift. at kunne bruge andre analysemetoder.
§§ 18 og 19	Hvordan medregnes og fradrages gødning afsat af udegående dyr på arealer, der ikke er harmoniarealer? Fremgår det andre steder?
§ 22	Der mangler en definition af "ensartet fordeling", hvis paragraffen ønskes håndhævet. Alternativt kan paragraffen udgå, for i praksis fordeler al udbringningsteknologi i Danmark gødningen så godt som praktisk muligt af hensyn til en god udnyttelse af kvælstoffet og et ønske om jævne afgrøder uden risiko for lejesæd i eventuelle striber med høj dosering af gødning. Bl.a. er det meget vanskeligt at sprede fast husdyrgødning helt jævnt.
§ 24, stk. 5	Er kravet om nedfældningsrender i stk. 5 ikke dækket ind under stk. 3, og derfor overflødiggøres stk. 5?
§ 26	Det bemærkes, at der ikke er justeret i det uproportionale høje krav til syretilsætning til afgasset biomasse. Som dokumenteret i flere års markforsøg udført af SEGES Innovation og Teknologisk Institut er det gennem laboratorietitreringer fastlagte krav om 11,0 kg 96-pct. svovlsyre langt højere end nødvendigt. Markforsøgene har vist, at den halve syremængde giver den nødvendige reduktion. Hertil kommer, at AU har påpeget, at de krævede mængder kan have negativ effekt på organismene. Derfor opfordres der til, at syrekravene nedjusteres.
§ 29 stk. 1 4)	Indsæt link til dispensationen på SGAVs hjemmeside
§ 30, stk. 1	Der mangler en egentlig definition af nedbringning. Faktisk står den næsten under stk. 6, men rettelig burde den flyttes om under definitioner.
§ 31 og 32	Ordet "indtil" er entydigt, hvis det er indtil et skarpt defineret tidspunkt. I bekendtgørelsen bør f.eks. "indtil 1. februar" derfor udskiftes med "til og med 31. januar".

§ 36, stk. 3	Der mangler en definition af "fast spildevandsslam".
§ 45	Det vil være mere fleksibelt, hvis ordet "og" udskiftes med "eller"
Tabel 2	Kan udgå, hvis § 11 udgår

Med venlig hilsen
Alberte Knudsen-Nielsen
Konsulent

Vand & Natur

M +45 6024 0272
E alkn@lf.dk